

Nire 'Smartphone'ak poeta txinatar prekariora darama zirkuituetan

Pello Zubiria Kamino

@pellozubiria

Blackberry, iPad, iPhone edo Kindle deitu, Apple, Microsoft, Sony, Amazon nahiz Samsungi erositik errutinazko bilakatu zaigun tresneria elektronikoa berri gehienak Txinako lan ia esklaboz eginik daude. Orain, gainera, robot berriek sortutako konkurrentzia berriarekin mehatxatzen dituzte obrero txinatarrek, fabriketako lan baldintza zanpatzaileak gatazkarik gabe onartu ditzaten.

Xu Lizhi 24 urterekin bere buruaz beste egin zuen Txinako Shenzhen hirian, 2014ko irailaren 30ean. 2010etik Foxconn konpainian suizidatu diren doze-na eta erditik Lizhi da ezagunena munduan, bere ezin bizia poematan idatzirik utzi zuelako.

Zutik lokartu naiz titulua daraman poeman dio: "Begi aurrean lausotu zait papera. / Altzairuzko lumaz zizelkatu dut beltz irregular bat / laneko hitzez betea. / Atelierra, muntatzeko katea, makina, fitxatzeko txartela, ordu estrak, soldata... / Otzan izateko prestatu naute. / Ez dakit nola egin oiho edo matxinatu, / kexatu edo salatu. / Leher egin arte isilik sufritzen baizik ez dakit. / Hona lehenbizikoz iristean / hamargarren eguneko nomina grisa baino ez nuen desio. / Horregatik kateatu naiz txoko eta hitzotara, / Uko egin faltatzeari, uko gaixotzeari, uko nire arazo pertsonalei. / Uko berandu iristeari, uko goiz alde egiteari. / Muntaketa katearen mesederako altzairua bezain tinko eusten diot eta nire eskuek hegan egiten dute. / Zenbat gautan lokartu ote naiz zutik?"

Landa eremutik iritsia zen Xu Lizhi munduko tresneria elektronikoa hipermoderno gehiena ekoizten den Shenzhenera. Liburuei lotutako zerbaitekin nahi zuen jardun, baina Foxconn konpainiatik kanpo ez zuen are miseria larriagoa baizik aurkitu. Asteazken zehar bizileku zuen konpainiaren logela kolektiboko leihotik bota zuen bere burua.

"La machine est ton seigneur et ton maître" (Makina da zure jaun eta jabe) liburuan bildu berriak dituzte Foxconnen hiru langileren esperientziak. Xu Lizhiaren poema sortaren ondoan, bigarren lekukotasuna Yang izeneko ikasle langile prekario bilakatuarena da.

Hirugarrenik, Jenny Chan soziologo eta militanteak bildu du Lizhi bezala baserri eremutik Foxconnen lanera joandako Tian Yu emakume gaztearen esperientzia latza; suizidio ahalegin batetik bizirik baina paralitiko ateratu da. Chanek azaldu ditu horrelako dramak ahalbideratu dituzten baldintzak: Foxconn erraldoiaren kudeaketa sistemak, Txinako estatuaren konplizitatea ugazabekiko eta sindikatuen ezintasuna.

Xu Lizhi, Tian Yu edo Yangen kontakizunek agerian uzten dute gure bizimodua aldatu duten teknologia berrien mundu ludiko eta kolorezkoaren ifrentzua: urruneko fabrika erraldoiak non leherrarazten baitituzte milioika obrero Appel, Microsoft, Sony, Amazon, Samsung eta sektoreko beste konpainia handien azpi-kontratatzaleek.

Liburuaren epilogoan, teknologia berrien apologeten alde eskizofreniko hori azpimarratu du Celia Izoard itzultzaile eta kazetari frantsesak *"La classe créative des campus et le zoo des manufactures"*, erkatuz ekonomia digitalaren meka den Kaliforniako ametsak eta Txinako langileek bizi duten infernua.

1974an sortua, Foxconnen -Hon Hai Precision Industry- milioi bat langile

baino gehiago dauzka, munduko hiru garren handiena da langile kopurutan, eta planetako elektronikaren erdia berak ekoizten du. Marka handi guztiak ditu bezero Foxconnen. Shenzhenen, Longhua hirian bakarrik 300.000 obrero dauzka beharrean hiru kilometro kartratuko eremuan, hileroko 500 euro arteko soldatekin.

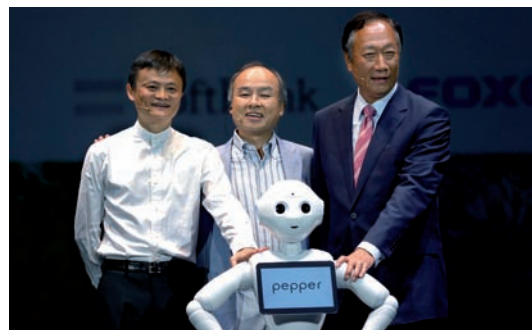
15 fabrika, logela kolektibozko 18 eraikin, suhiltzaile eta telebista kate propioak, merkatal gunea... Astearen 6 egunetan egunean 12 orduz egiten da lana hemen, eta logelen leihok burdinazko sare babestuta daude, langileen suizidioen hotsak munduan zabaldu zirenetik.

Giza esklaboa baino hobe robota

Kalifornian, Googlek egoitza daukan Mountain View campusean *brainstormingak* plastikozko pilotaz betetako piszina egiten omen dituzte. Gimnasioak zabalik gau eta egun. 30 jatetxe, denak doakoak... bestela ere urtean 100.000 euro irabazten dituzten eliteko enplegatuentzako.

Konposta egiten da hemen honda-kin organikoekin, elikagaiak *bio* dira, haztegieta gizendutako arrainik ez... izan Appleren edo Silicon Valleyko beste korporazioen langile pribilegiatuen istorioetan laudatzen da hippy-ohi hackerren inguruan sortu den lan kultura berria, mundu berri bat erditzen ari omen den teknologia askatzailea.

Elektronika ekoizten Txina 1980tik ari den arren, hango langileen bizimo-

Argazki handian Xu Lizhi. Bere poema batek dio: “Irentsi dut burdinazko ilargi bat haiek torloju deitzen dutena (...) irentsi dut bizia herdoilez josia. Ezin dut gehiago irentsi”. Eta Zhou Qizao lankideari buruz: “Askatu da torloju bat gehiago, beste anaia langile etorkin batek bere burua bota du eraikinetik”. Irudi txikian (eskuinean) Foxconneko lehendakari Terry Tai-ming Gou beste bi oligarkarekin batera aurkezten robot berri bat. “Buruzagi batek –esana du Terry Gouk– jakin behar du diktadorea izaten guztien onurarako denean”.

duak ez du mundua asko kezkatu 2006a arte. Nolaz 30 urteko axolagabekeria hori? Celia Izoarden ustean, Mendebaldean campusak eta Ikerketa+Garapeneko laborategiak ugaritu ahala, herrialde aberatsen oinarriak *ezagutzaren ekoizpenean* eta *informazioen trukaketan* ezartzen zihoazen heinean, horrek mui-nean zeraman maila handiko teknologia *desmaterializatu* egin zen operazio ideologiko-magiko batez.

“Gizarte materialista baten ondorio materialen ikusezintasuna” deitzen dio Izoardek: “Fabrika eta kateko lana ez da sekula gaur bezain urrun egon klase ertain globalizatuen imaginariotik, nahiz eta aldi berean munduan inoiz baino fabrika gehiago egon eta katean lanean sekula baino obrero gehiago ari”.

Teknologiarekin daukagun harreman oker hori dela eta, ez gara ohartzen

mundu mailan dauzkan eraginez. “Ingeniari, enpresaburu eta komunikatzaileek irudimen handiz azaltzen dituzte halako edo bestelako teknologiaren abantailak. (...) Baina ez dute batere irudimenik erakusten iragartzen dituzten onura sozialak alderatzerakoan objektu elektroniko berrien koste humano eta ekologikoekin”.

Foxconneko lehendakari Terry Tai-ming Gou oligarkak –munduko jende aberatsenen zerrendan 84.a– 2012an Taipeiko zooko zuzendaria gonbidatu zuen korporazioko koadro nagusiei hitzaldia ematera animaliak tratatzeko moduez. Lehendakariak esan zuenez, “milioi bat animalia berruzagi izateaz asperturik” zegoelako. Ez da anekdota hutsala, Gouk iragarria duelako ahal duen neurrian gainera kendu nahi dituela giza langileak, robotez ordezkaturak.

Izoardek kontatzen du 1949an ziber-netikaren sortzaile Norbert Wienerrek AEBko sindikatu nagusiko buruzagiak ohartarazi zituela automatizazio prozesuen arriskuez: “Edozein esku langile, jarritz gero konkurrentzian esklabo batekin, izan gizaki edo makina, esklaboaren lan baldintzak jasatera kondenatuta dago”. Hipsterren urrezko garaioan ez da horrelako abisu askorik entzuten.

Langileen greba eta liskarrak ikusten dira Txinan, dudarik gabe, baina egoerari aurre egiteko ahalmena Izoardek ikusten die klase ertain globalizatuari. Irudimen ahalegin bat eskatzen digu: “Eta hasiko bagina berriro gure lurraldetan berkokatzen darabiltzagun ordenagailu, telebista, iPad, foto makina eta telebista guztiak ekoizteko behar diren azpiegitura guztiak?” ■

zuri begira

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

